

Handlingsplan för tidig upptäckt av drogmissbruk hos elever

Framtagen i samverkan mellan Ekerö kommun,
Polismyndigheten och Landstinget, HT 2012.
Reviderad 2019.

Innehållsförteckning

1. Varför en Handlingsplan?	3
2. Misstanke, oro eller kännedom	3
3. Definition av droger	3
4. Telefonnummer	3
5. Genomsök med narkotikahund och regler kring elevskåp	3
6. Lagstiftning	4
7. Framtagande av handlingsplanen	4
8. Ekerö kommuns ANDT-strategi	4
9. Orosanmälan	5
10. Handlingsplan	5
A. Narkotikamissbruk under skoltid, när eleven är under 15 år	6
B. Narkotikamissbruk under skoltid, när eleven är 15 år eller äldre	7
C. Innehav av narkotika i skolan.	8
D. Alkoholmissbruk under skoltid	9
E. Sniffnings- eller boffningspåverkan under skoltid.	10
F. Tobaksmissbruk under skoltid	11
G. Narkotikamissbruk eller dopning på fritiden	12
H. Alkoholmissbruk på fritiden	13
I. Sniffning/Boffning på fritiden	14
J. Tobaksmissbruk på fritiden	14

1. Varför en Handlingsplan?

Under de senaste åren har attityder till narkotikaanvändning bland unga förändrats i Sverige. När det gäller gymnasieelever utgör Ekerö kommun inget undantag ifrån riket. Det är framförallt attityder till cannabisanvändning som förändrats. Att tidigt upptäcka och vidta rätt åtgärder är avgörande för hur vi lyckas skydda en ungdom som börjat använda droger, från en fortsatt negativ utveckling. För att göra detta krävs kunskap och handling. Trots att attitydförändringar gentemot narkotika har gått mot en liberalare inställning är alkohol fortfarande den vanligaste drogen bland ungdomar. Alkohol kan åstadkomma stora skador i en ung människas liv. Unga människor är biologiskt mer sårbara för alkoholens effekter än vuxna och de har sämre förutsättningar att hantera oönskade händelser som kan inträffa som konsekvenser av alkoholberusning. Därför ska även alkoholanvändning bland unga förebyggas. Detsamma gäller tobak.

Denna handlingsplan syftar till att vägleda skolpersonal i hur de ska agera vid oro, misstanke eller kännedom om att en elev använder droger.

2. Misstanke, oro eller kännedom

En misstanke eller oro om att en elev missbrukar droger kan uppstå på grund av olika saker. Beteendeförändringar, synliga attribut, rykten, skolfrånvaro, elevens egna berättelser, "magkänsla hos personal" m.m. kan vara tecken på drogmissbruk hos eleven. Det är viktigt att *all* oro eller misstankar tas på allvar och följs upp, så att det kan leda fram till kännedom.

3. Definition av droger

I denna handlingsplan definieras följande preparat som droger: alkohol, tobak, narkotika, narkotikaklassade läkemedel som tas utan läkares ordination, lösningssmedel som sniffas och drivmedel som inandas (i handlingsplanen kallas det för "boffning") och dopningspreparat.

4. Telefonnummer

Maria Ungdom

08-12347485. Numret kan ges vidare till föräldrar och är öppet för rådfrågor dagligen.

Polis

112

För Polis till skolan, akut.

11414

För polisanmälan och/eller frågor som ej är akuta

11414 eller polisen.se

webben

För att tipsa polisen eller göra vissa polisanmälningar via

5. Genomsök av skolor med narkotikahund samt regler kring elevskåp

Skolorna i kommunen kan under läsåret komma att göra genomsök av skolans lokaler med narkotikahund.

Elevskåpen är skolans egendom som eleverna lånar under terminerna, under förutsättning att de följer de regler för skåpens användning som skolan har fastställt. Skolledningen har tillstånd att öppna och visitera skåpen.

Om ett skåp öppnas ska det ske i elevens närvaro. Om det vid genomsök med narkotikahund uppkommer misstanke om att narkotika förvaras i skåpet, beslutar polis om skåpet ska öppnas även utan närvaro av eleven. Detsamma gäller övriga fall där polis beslutar att skåpet ska öppnas på grund av misstanke om brott.

6. Lagstiftning

Handlingsplanen utgår från följande lagstiftning

- Skollagen
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Socialtjänstlagen
- Förvaltningslagen
- Föräldrabalken
- Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

7. Framtagande av handlingsplanen

Handlingsplanen utarbetades 2012 av Ungdomsnätverket i Ekerö kommun under ledning av kommunens dåvarande preventionssamordnare. En revidering har gjorts 2019 av kommunens STOP-grupp under ledning av kommunens samordningschef. "STOP" står för Strategiskt och Operativt arbete med unga i riskzon.

Följande aktörer har lämnade under arbetet 2012 synpunkter på innehållet i planen

- Maria Ungdom
- Närpolisen Ekerö
- Föräldraföreningarna i Träkvista- och Uppgårdsskolan.
- Samtliga kommunala 7-9 skolor, samt Birkaskolan.

Under arbetet med revidering har Styrgrupp STOP varit remissinstans.

8. Ekerö kommuns ANDT-strategi (Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak)

- Skolans inställning är att elever inte ska befatta sig med någon typ av drog, därför benämns alla former av droganvändning bland unga som *missbruk*.
- Vi eftersträvar tidig upptäckt av barn och unga som riskerar att fara illa, med adekvata insatser som följd.

- Vårdnadshavares godkännande och medverkan ska *alltid* eftersträvas.
- Frivillighet kring alla föreslagna åtgärder ska *alltid* eftersträvas när det är möjligt.
- Alla samhällets stödresurser som finns för att hjälpa barn och unga att bryta ett missbruk ska involveras.
- I frågor som rör oro, misstanke eller kännedom om att unga missbrukar *narkotika*, eftersträvas att *narkotikatester* ska utföras, för att klargöra eller avfärda misstankar eller oro. (Vi tror även att vetskapen om att test kan utföras, har en förebyggande effekt som kan få vissa elever att avstå från narkotika).
- I alla narkotikarelaterade frågor (oro, misstanke eller kännedom) ska polisen informeras.
- I alla drogrelaterade frågor (förutom tobak, där elevhälsan går in) eftersträvas att eleven och vårdnadshavare får kontakt med Maria Ungdom.

9. Orosanmälan

Envar som arbetar inom skolan och som har en oro för att en elev far illa, oavsett anledning, **är själv skyldig** att göra en anmälan till socialtjänsten enligt SoL14§, eller i vart fall försäkra sig om att orosanmälan görs av rektor eller annan utsedd person.

10. Handlingsplan

Handlingsplanen beskriver hur vi agerar i olika situationer då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om att en elev missbrukar droger. Skolans och övriga aktörers handlingsmönster vid oro, misstanke eller kännedom skiljer sig åt beroende på; elevens ålder, ifall drogen är narkotikaklassad och ifall missbruket sker under skoltid eller på fritiden. Handlingsplanen är därför strukturerad efter dessa förhållanden. Handlingsplanen visar endast handlingsmönster när omedelbar fara för hälsa och liv, *inte* föreligger. Vid akut fara för hälsa och liv ska alltid sjukvårdspersonal tillkallas!

Handlingsplanen ska förankras med elever och vårdnadshavare såväl som med skolpersonal

A. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om narkotikamissbruk när

- eleven är **under 15 år**
- ruset kan ses **under skoltid**
- ruset bedöms **inte** innebära fara för hälsa och liv. Föreligger fara för hälsa och liv, **ska** ambulans tillkallas!

1. Den som misstänker, hyser oro eller har kännedom om att en elev är **narkotikapåverkad** ska omedelbart informera rektor. Rektor kallar vårdnadshavare och polis, samma dag som misstanken uppstår, dvs då eleven visar tecken på narkotikapåverkan.
(Om polis och/eller vårdnadshavare *inte* kan komma, se punkt 3 och 4).

2. Polis avgör ifall eleven kan anses vara skäligen misstänkt för narkotikabrott. I dessa fall tar polisen kontakt med åklagare som avgör ifall ett tvingande test ska tas (sker endast i undantagsfall vid så låg ålder).

Polis tar då med sig eleven för provtagning.

Om polis gör bedömningen att eleven inte kan anses vara narkotikapåverkad, ska skolan utreda vilka andra skäl som kan finnas, till elevens beteende.

3. I de fall polisen inte kan komma till skolan, *eller* ifall åklagaren avslår polisens begäran om provtagning, *föreslås* vårdnadshavaren att ta med eleven till Maria Ungdom för drogtest, för att bekräfta drogpåverkan eller visa dess motsats. Testet är frivilligt.

4. I de fallen varken polis eller vårdnadshavare kan komma transporteras eleven till Maria Ungdom, genom skolans försorg **efter vårdnadshavares godkännande!**
Om vårdnadshavare motsätter sig detta *eller* om vårdnadshavare inte kan nås för att ge sitt godkännande ska eleven behållas i skolan under uppsikt till skoldagens slut.

Om "ja" till drogtest; Vårdnadshavare uppmanas att direkt åka till Maria Ungdom för provtagning. Om vårdnadshavare inte har möjlighet att ta eleven dit, ska skolan ordna transport. Skolan har som rutin att fråga vårdnadshavare och elev om resultaten. (Sekretesslagstiftning hindrar Landstinget att delge skolan provresultat, utan vårdnadshavares och elevens medgivande)

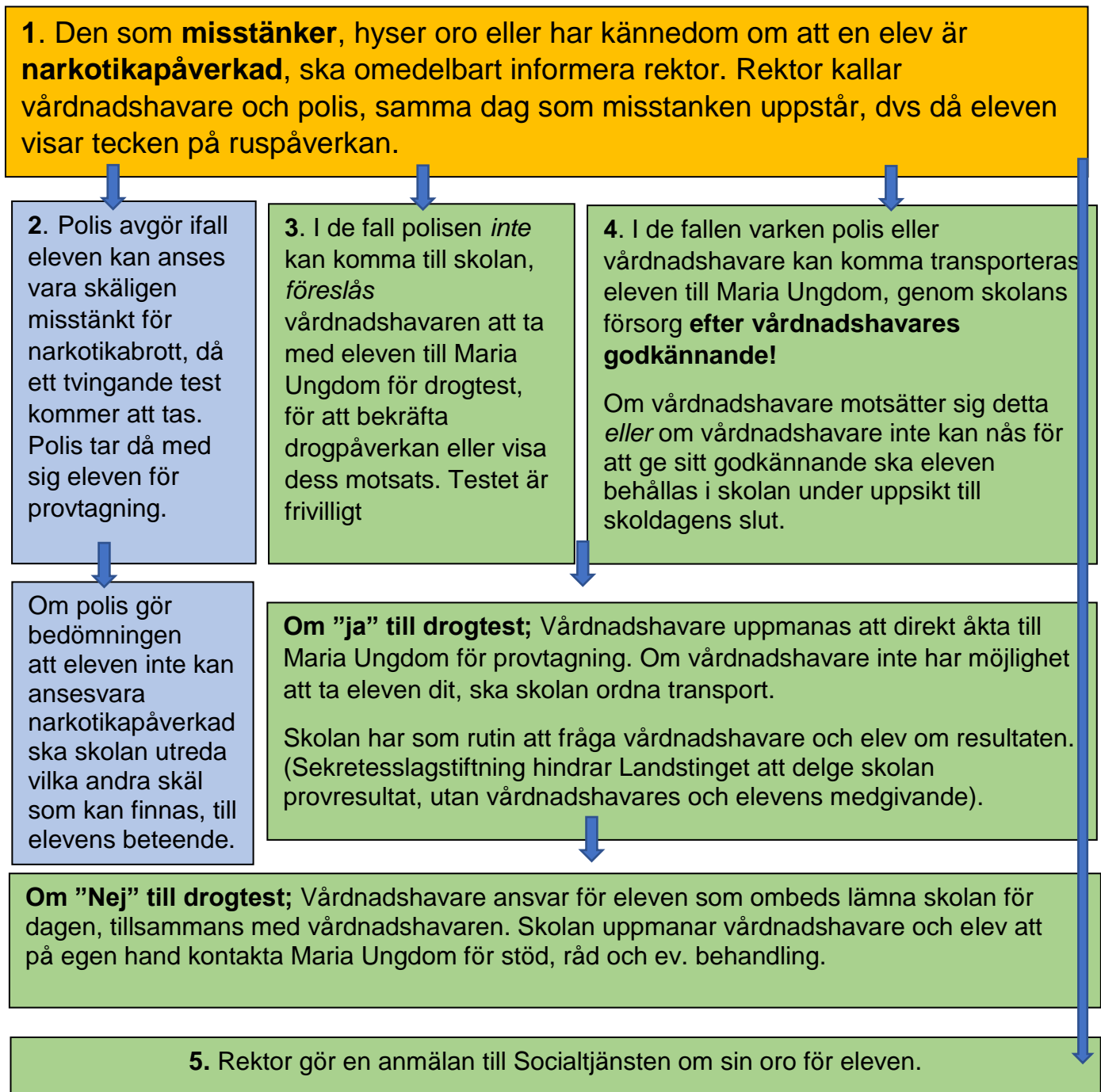
Om "Nej" till drogtest; Vårdnadshavare ansvar för eleven som ombeds lämna skolan för dagen, tillsammans med vårdnadshavaren. Skolan uppmanar vårdnadshavare och elev att på egen hand kontakta Maria Ungdom, får stöd, råd och ev. behandling.

5. Rektor gör en anmälan till Socialtjänsten om sin oro för eleven.

*Rektor = Rektor eller den som rektor utser

B. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om narkotikamissbruk när

- eleven är 15 år eller äldre
- det eventuella missbruket sker under **skoltid**
- ruset bedöms **inte** innebära fara för hälsa och liv.
Föreligger fara för hälsa och liv, **ska** ambulans tillkallas!

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

C. Så här agerar vi då vi misstänker eller har kännedom om att en elev innehar narkotika i skolan.

- Oavsett om eleven är **under 15 år eller äldre**
- Med innehav menas att eleven bär på sig narkotika i kläder/ i väska eller förvarar narkotika i sitt skåp.

1. Den som misstänker, eller har kännedom om att en elev, oavsett ålder, innehar narkotika i skolan ska omedelbart informera rektor. Rektor ska omedelbart kontakta Polis.

Om den misstänkta narkotikan INTE är omhändertagen av skolpersonal får vårdnadshavare EJ kontaktas innan polis beslutat att så kan ske.

2. Polis avgör i samråd med inringaren hur det enskilda fallet ska hanteras.

3. Om polis ej kan komma till skolan och inte heller fattar något beslut enligt p2. ska vårdnadshavaren kontaktas. Den misstänkta narkotikan ska då, om möjligt, omhändertas av skolpersonal för att hämtas upp och tas i beslag av polis samma dag.

4. Rektor gör en anmälan till Socialtjänsten om sin oro för eleven.

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

D. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om alkoholmissbruk när

- ruset kan ses **under skoltid**
- ruset bedöms **inte** innebära fara för hälsa och liv. Om så är fallet **ska** ambulans tillkallas!

1. Den som hyser oro, misstänker eller har kännedom att en elev är berusad ska omedelbart informera rektor. Rektor kallar vårdnadshavare för omhändertagande av eleven. Behåll eleven under uppsikt tills vårdnadshavare kommer. Vårdnadshavare ansvarar därefter för eleven, som uppmanas att lämna skolan för dagen. Skolan uppmanar alltid vårdnadshavare att åka till Maria Ungdom, för bedömning (oavsett berusningsgrad). Om vårdnadshavaren inte har möjlighet att köra eleven till Maria Ungdom, ska skolan ordna med transport dit, **efter vårdnadshavarens godkännande**.

2. Om vårdnadshavaren inte kommer till skolan, inte kan nås, eller ifall vårdnadshavare motsätter sig att eleven transporteras till Maria Ungdom, ska skolan behålla eleven under uppsikt till skoldagens slut.

3. Rektor gör alltid en anmälan till Socialtjänsten om en elev varit berusad under skoltid

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

E. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om sniffnings- eller bofningspåverkan hos eleven under skoltid

Föreligger fara för hälsa och liv, **ska** ambulans tillkallas!

1. Vid **kännedom** om sniffnings- eller bofningsrus, **ring ambulans**. Eleven är **alltid** i behov uppsikt eller vård av hälso- och sjukvårdspersonal. OBS! Detta gäller även om tecken på fara för liv och hälsa inte kan noteras. Tillståndet kan försämrats väldigt snabbt!

2. Vid **misstanke** eller oro om sniffnings- eller bofningsrus hos elev, ring alltid Maria Ungdom för konsultation. Kontakta därefter vårdnadshavare som ombeds hämta eleven. Uppmana vårdnadshavare att följa Maria Ungdoms rekommendationer. Vårdnadshavare ansvarar därefter för eleven som ombeds lämna skolan för dagen.

3. Om vårdnadshavare inte kan nås, eller komma, ansvarar skolan för att Maria Ungdoms rekommendationer efterföljs.

4. Rektor gör alltid en anmälan till Socialtjänsten om en elev varit berusad under skoltid

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

F. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om tobaksmissbruk hos eleven under skoltid

1. Den som ser eller fattar misstanke om att eleven röker eller snusar ska meddela elevens mentor. Mentor kontaktar vårdnadshavare samma dag, för att informera om att eleven använder tobak eller att det finns misstanke om det.

2. Eleven kallas tillsammans med vårdnadshavare omgående till samtal med skolsköterska. Om vårdnadshavare avböjer att delta, ska eleven ändå kallas till ett samtal.

3. Mentor ska löpande informera vårdnadshavare om eleven fortsätter använda tobak, eller om oron/misstanken kvarstår att det sker.

G. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om narkotikamissbruk eller dopning när

- det eventuella missbruket sker på **fritiden**.

1. Den som fattar misstanke eller hyser oro ska informera rektor. Rektor ansvarar för att diskussion skyndsamt förs med Elevhälsan. Finns det flera som hyser samma oro? Finns eventuellt andra förklaringar till elevens beteenden?

2. Dokumentera vad som väcker oron/misstänkarna (tänk på att alla misstankar ska tas på allvar). Dokumentationen ska diarieföras genom att föras in i systemet "DF respons".

3. Rektor informerar vårdnadshavare muntligen och snarast om skolans oro/misstankar och vad de bygger på, samt uppmanar vårdnadshavare att ta eleven till Maria Ungdom för narkotikatest.

4. Om vårdnadshavare och elev säger "ja" till drogtest; Skolan har som rutin att fråga vårdnadshavare och elev om resultaten (Sekretesslagstiftning hindrar Landstinget att delge skolan provresultat, utan vårdnadshavares och elevens medgivande).

5. Om vårdnadshavare och elev säger "nej" till drogtest; Ge eleven information om möjlighet till stöd och rådgivning hos Maria Ungdom. Rektor erbjuder samtal med Elevhälsan.

6. Rektor gör en orosanmälan till Socialtjänsten om oron eller misstanken, samt tipsar polisen via kommunpolisen om sin oro/misstanke

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

H. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om alkoholmissbruk hos eleven när

- det eventuella missbruket sker på **fritiden**

1. Den som fattar misstanke eller hyser oro om att eleven missbrukar alkohol i en omfattning som ökar riskerna för en negativ utveckling, ska informera rektor om detta.

2. Rektor ska dokumentera vad som väcker oron/misstankarna (tänk på att alla misstankar ska tas på allvar). Dokumentationen ska diarieföras genom att föras in i systemet "DF respons".

3. Rektor ska muntligen och snarast informera vårdnadshavare om sin oro och vad oron bygger på, samt ge information om var vårdnadshavare kan få råd och stöd.

4. Rektor ska erbjuda eleven samtal hos Elevhälsan.

5. Om oron eller misstanken kvarstår efter en tid, ska rektor återigen informera vårdnadshavare om sin oro, samt göra en orosanmälan till Socialtjänsten.

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

I. Så här agerar vi då vi känner oro, misstänker eller har kännedom om sniffning eller boffningsmissbruk hos eleven när

- det eventuella missbruket sker **på fritiden**

1. Den som fattar misstanke eller hyser oro om att eleven sniffar eller boffar ska informera rektor om detta.

2. Rektor ska dokumentera vad som väcker oron/misstankarna (tänk på att alla misstankar ska tas på allvar). Dokumentationen ska diarieföras genom att föras in i systemet "DF respons"

3. Rektor ska muntligen och snarast informera vårdnadshavare om sin oro och vad oron bygger på.

4. Rektor ska erbjuda eleven samtal hos Elevhälsan.

5. Om oron eller misstanken kvarstår efter en tid, ska rektor återigen informera vårdnadshavare om sin oro, samt göra en orosanmälan till Socialtjänsten.

* Rektor = Rektor eller den som rektor utser

J. Tobaksmissbruk på fritiden

Vid oro, misstankar eller kännedom om **tobaksmissbruk** hos eleven på **fritiden**, görs inga direkta eller individknutna åtgärder från skolan. Hänvisning görs till kommunens övriga förebyggande arbete.